

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.23.36>**Цуркан-Сайфуліна Ю.В.**

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри теоретичної юриспруденції та прав людини,
Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Агатій Ю.Д.

*асистент кафедри теоретичної юриспруденції та прав людини,
Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Правоохоронна діяльність є одним із ключових аспектів забезпечення національної безпеки, правопорядку та захисту прав і свобод громадян. Ефективність цієї діяльності значною мірою залежить від чіткості та комплексності нормативно-правового регулювання, яке визнає обсяг, порядок і методи роботи правоохоронних органів. В умовах сучасних викликів, таких як глобалізація, розвиток технологій та загрози кібербезпеці, виникає необхідність у переосмисленні та вдосконаленні нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності.

Проблема дослідження полягає у виявленні недостатньої узгодженості та актуальності наявних нормативно-правових актів, що регулюють правоохоронну діяльність, а також у відсутності належного адміністративно-правового механізму, який би забезпечував ефективне здійснення цієї діяльності, що породжує правову невизначеність, складнощі у практичному застосуванні правових норм, а також можливості для зловживань з боку суб'єктів правоохоронної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що нормативно-правову основу адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності досліджу-

вали такі науковці, як: В.Басай, І.О. Биля-Сабадаш, М. Мельник, В.В. Ковальська, О.М. Резнік, В.І. Теремецький, М. Хавронюк та ін. Попри це нормативно-правова основа адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності потребує подальшого детального дослідження, оскільки відмічається низкою недоліків та викликів сьогодення.

Мета статті полягає у дослідженні нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правове регулювання правоохоронної діяльності спрямовано на забезпечення функціонування спеціально уповноважених державних та недержавних органів в сфері охорони прав та свобод людини і громадянина, забезпечення законності та правопорядку [1, с. 224]. Слід зауважити, що до державних та недержавних правоохоронних органів відносяться органи прокуратури, суду, органів Міністерства юстиції, Міністерства внутрішніх справ, Служба безпеки України, нотаріат, адвокатура, податкова поліція, державні комітети та комісії, які здійснюють правоохоронну діяльність та уповноважені державою відповідні громадські формування [2]. Як зауважує, О.М. Резнік адміністративно-правове регулювання - це «цілеспрямова-

ний вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави» [3, с. 89]. Адміністративно-правове регулювання правоохоронної діяльності ґрунтується на механізмі правового регулювання – системі правових засобів впорядкування суспільних відносин та увідповіднення їх правовим нормам, який включає в себе норми і принципи права, акти тлумачення права, правозастосувальні акти, правовідносини, суб'єктивні права та юридичні обов'язки суб'єктів правовідносин.

Нормативну основу адміністративно-правового регулювання складають адміністративно-правові норми об'єктивованні в значній кількості законів та підзаконних НПА. Узагальнюючі різні підходи до класифікації нормативно-правових актів в сфері правового регулювання правоохоронної діяльності (В. Басай, І.О. Биля-Сабадаш, М. Мельник, В.В. Ковальська, В.І. Теремецький, М. Хавронюк та ін. [3, с. 90–91]) можна виділити наступну класифікацію таких НПА:

1. В залежності від нормативно-правової сили: Конституція України [4]; закони та кодифіковані закони (наприклад, Закон України «Про Національну поліцію» [5], Закон України «Про прокуратуру» [6], Кримінальний кодекс України [7], Кодекс про адміністративні правопорушення [8]); підзаконні акти, в т.ч. відомчі нормативно-правові акти (наприклад, Указ Президента України «Про додержання прав людини під час проведення оперативно-технічних заходів» [9], Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України» [10], Наказ Служби безпеки України «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України» [11]).

2. В залежності від спрямування: нормативно-правові акти загального характеру (наприклад, Закон України «Про запобігання корупції» [12], Закон України «Про державну таємницю» [13]) та спеціалізовані нормативно-правові акти (наприклад, Закон України «Про Службу безпеки України» [14], Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [15]).

3. В залежності від правоохоронного органу діяльність якого регулюється НПА: судові органи (наприклад, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [16]), прокуратура (наприклад, Наказ Генерального прокурора від 22.02.2022 № 35 «Про затвердження Регламенту Офісу Генерального прокурора» [17]), поліція (наприклад, Наказ від 17.01.2023 № 13 «Про анулювання повністю ліцензії на провадження охоронної діяльності» [18]), органи служби безпеки (наприклад, Наказ СБУ «Про затвердження форм планів захисту об'єктів критичної інфраструктури та рекомендації з розроблення планів захисту» [19]), антикорупційні органи (наприклад, Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України»), Військова служба правопорядку у ЗСУ (наприклад, Закон України «Про Військову службу правопорядку у ЗСУ» [20]), митні органи (наприклад, Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 636 «Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу» [21]), органи охорони державного кордону (наприклад, Наказ МВС України «Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України» [22]), пенітенціарні органи (Наказ МВС України «Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України» [23]) та ін.

4. В залежності від напряму правоохоронної діяльності: прокурорська діяльність (наприклад, Положення про патронатну службу Офісу Генерального прокурора із

змінами, внесеними згідно із наказом від 15.04.2024 № 76 [24]); кримінально-правовий напрямок (наприклад, Кримінальний-процесуальний кодекс України [25]); адміністративно-правовий напрямок (наприклад, Кодексу України про адміністративні правопорушення); судова діяльність (наприклад, Закон України «Про Вищий антикорупційний суд»), охорона державної безпеки та правопорядку (Закон України «Про національну безпеку України») та ін. Особливе значення в умовах російсько-української війни мають нормативно-правові акти, які спрямовані на врегулювання правоохоронної діяльності під час дії воєнного стану (наприклад, Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Закон України «Про оборону України», Закон України «Про національну безпеку України», Постанова КМУ від 02.04.2024 р. № 366 «Про внесення зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України» та ін.).

До окремої категорії нормативно-правових актів в сфері правового регулювання правоохоронної діяльності слід віднести відповідні міжнародно-правові акти, зокрема: конвенції (наприклад, Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.), Конвенцію ООН проти корупції (2003 р.), Європейську конвенцію про видачу (1957 р.), Конвенцію ООН про боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин (1988 р.), Конвенцію ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання (1984 р.) та ін.); пакти (наприклад, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права та ін.); декларації (наприклад, Декларацію про поліцію, Загальну декларація прав людини та ін.); двосторонні міждержавні договори та угоди (наприклад, Угоду між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі

з незаконним обігом наркотиків, Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах та ін.); меморандуми (наприклад, Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом, Меморандум про взаєморозуміння між Координаційним центром з надання правничої допомоги та Представництвом Норвезької ради у справах біженців в Україні та ін.).

Аналіз нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності дозволяє виявляє ряд недоліків, які впливають на ефективність та прозорість роботи правоохоронних органів:

1) фрагментарність нормативно-правової бази та відсутність систематизації нормативно-правових актів, оскільки значна кількість нормативних актів спрямованих на регулювання різних аспектів правоохоронної діяльності, які мають певні неузгодженості, що в свою чергу призводить до правової невизначеності та труднощів у правозастосуванні;

2) неоднозначне трактування окремих адміністративно-правових норм, що призводить до зловживань з боку правоохоронних органів та правопорушників, відсутність деталізації процедурних аспектів нормативно-правового регулювання;

3) застарілі норми, які не враховують сучасні виклики та тенденції у правоохоронній діяльності, зокрема, у зв'язку із появою нових видів правопорушень;

4) відсутність ефективних механізмів контролю за діяльністю правоохоронних органів та санкцій за порушення норм правового регулювання правоохоронної діяльності, що призводить до зловживань владою та проявів корупції;

5) надмірна бюрократизація процедур в правоохоронній діяльності, відсутність ефективного розподілу функцій та повноважень між різними правоохоронними

органами, що призводить до уповільнення процесів прийняття рішень, зниження оперативності реагування на правопорушення та ефективності виконання завдань правоохоронними органами;

б) невідповідність окремих адміністративно-правових норм в сфері захисту прав людини міжнародним стандартам, складнощі імплементації міжнародних норм до українського законодавства, що посилює проблему розриву між міжнародним та національним правовим регулюванням правоохоронної діяльності та ін.

Зауважимо, що для подолання зазначених недоліків нормативної основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності слід вжити комплекс заходів спрямованих на підвищення ефективності, забезпечення прозорості та відповідності адміністративних нормативно-правових актів. Серед таких заходів можна виділити наступні:

– впорядкування системи адміністративних нормативно-правових актів в сфері регулювання правоохоронної діяльності шляхом проведення ревізії існуючих НПА, усунення дублювання, правових колізій та застарілих норм (оскільки правоохоронна діяльність надзвичайно різноманітна, за напрямками, тому не вбачається можливість внесення нами пропозицій щодо кодифікації адміністративних нормативно-правових актів в сфері регулювання правоохоронної діяльності);

– перегляд та оновлення нормативно-правових актів з урахуванням нових видів та форм правопорушень, зокрема кіберзлочинів (злам комп'ютерних систем, крадіжка персональних даних, кібершахрайство, правопорушення в сфері захисту персональних даних), правопорушень пов'язані із пандемією COVID-19 (порушення карантинних заходів, шахрайство з COVID-сертифікатами), кримінальні правопорушення пов'язані з криптовалютами (незаконний обіг криптовалют, майнинг без згоди власників обладнання (cryptojacking), використання криптовалют для фінансування тероризму або відмивання

грошей), правопорушення з використанням штучного інтелекту (використання AI для створення deepfake, атаки з використанням AI для маніпуляції фінансовими ринками або шахрайства);

– впровадження правових норм, які врегульовують використання сучасних технологій у правоохоронній діяльності, зокрема, таких технологій як системи розпізнавання облич, моніторинг інтернет-активності, Big Data та аналітика даних, дронів та робототехніки, штучний інтелект (AI) та машинне навчання для профілювання злочинців, біометричні технології, інтегровані системи безпеки в смарт-містах та ін.;

– гармонізація з міжнародними стандартами, імплементація міжнародних договорів, конвенцій та стандартів у національне законодавство для забезпечення відповідності міжнародним нормам у сфері захисту прав людини та боротьби зі злочинністю та посилення співпраці з міжнародними правоохоронними організаціями (Інтерпол, Європол) для обміну інформацією та найкращими практиками, а також гармонізація законодавства з практиками інших країн (наприклад, ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду);

– вдосконалення правових механізмів захисту прав і свобод громадян під час здійснення правоохоронної діяльності, в т.ч. шляхом покращення процедур оскарження неправомірних дій правоохоронців, посилення відповідальності за порушення прав людини;

– створення правових механізмів, що забезпечують прозорість діяльності правоохоронних органів, зокрема шляхом впровадження незалежного моніторингу діяльності правоохоронних органів та доступу до публічної інформації;

– оптимізація адміністративних процедур у правоохоронній діяльності, спрямованих на зменшення бюрократизації та підвищення ефективності роботи органів;

– розробка та впровадження чітких механізмів контролю і відповідальності за дії

або бездіяльність правоохоронних органів, зокрема, шляхом посилення внутрішніх і зовнішніх механізмів нагляду та розслідування неправомірних дій;

– вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації правоохоронців з урахуванням сучасних вимог і викликів (наприклад, шляхом навчання новітніми методами боротьби зі злочинністю, захисту прав людини та використання сучасних технологій);

– вдосконалення стандартів етичної поведінки та професіоналізму для співробітників правоохоронних органів, а також механізмів їхнього контролю;

– впровадження механізмів ефективної координації між різними правоохоронними органами, що сприятиме більш оперативному та злагодженому реагуванню на виклики;

– розвиток та вдосконалення систем інформаційного обміну між правоохоронними органами на національному та міжнародному рівнях.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Адміністративно-правове регулювання правоохоронної діяльності ґрунтується на механізмі правового регулювання – системі правових засобів впорядкування суспільних відносин та увідповіднення їх правовим нормам, який включає в себе норми і принципи права, акти тлумачення права, правозастосувальні акти, правовідносини, суб'єктивні права та юридичні обов'язки суб'єктів правовідносин. Нормативну основу адміністративно-правового регулювання складають адміністративно-правові норми об'єктивованні в значній кількості законів та підзаконних НПА, які

класифікуються за наступними критеріями: в залежності від нормативно-правової сили, в залежності від спрямування, в залежності від правоохоронного органу діяльність якого регулюється НПА, в залежності від напряму правоохоронної діяльності, міжнародно-правові акти (конвенції, пакти, декларації, меморандуми, двосторонні міждержавні договори та угоди). Аналіз нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності дозволяє виявляє ряд недоліків, які впливають на ефективність та прозорість роботи правоохоронних органів (фрагментарність, неоднозначне трактування, застарілі норми, відсутність ефективних механізмів контролю, надмірна бюрократизація процедур, невідповідність окремих адміністративно-правових норм міжнародним стандартам та ін.). Для подолання зазначених недоліків нормативної основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності слід вжити комплекс відповідних заходів, які потребують подальшого детального дослідження (впорядкування системи НПА, перегляд та оновлення НПА, впровадження правових норм, які врегульовують використання сучасних технологій, гармонізація з міжнародними стандартами, імплементація міжнародних НПА, створення правових механізмів, що забезпечують прозорість діяльності правоохоронних органів, оптимізація адміністративних процедур у правоохоронній діяльності, вдосконалення стандартів етичної поведінки та професіоналізму, впровадження механізмів ефективної координації діяльності правоохоронних органів, розвиток та вдосконалення систем інформаційного обміну та ін.)

Анотація

В статті досліджено нормативно-правові основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності. Зауважено, що адміністративно-правове регулювання правоохоронної діяльності ґрунтується на механізмі правового регулювання – системі правових засобів впорядкування суспільних відносин та увідповіднення їх правовим нормам, який включає в себе норми і принципи права, акти тлумачення права, правозастосувальні акти, правовідносини, суб'єктивні права та юридичні обов'язки суб'єктів правовідносин. Визна-

чено, що нормативну основу адміністративно-правового регулювання складають адміністративно-правові норми об'єктивованні в значній кількості законів та підзаконних НПА, які класифікуються за наступними критеріями: в залежності від нормативно-правової сили, в залежності від спрямування, в залежності від правоохоронного органу діяльність якого регулюється НПА, в залежності від напряму правоохоронної діяльності, міжнародно-правові акти (конвенції, пакти, декларації, меморандуми, двосторонні міждержавні договори та угоди). Виявлено ряд недоліків нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності, які впливають на ефективність та прозорість роботи правоохоронних органів (фрагментарність, неоднозначне трактування, застарілі норми, відсутність ефективних механізмів контролю, надмірна бюрократизація процедур, невідповідність окремих адміністративно-правових норм міжнародним стандартам та ін.). Внесено пропозицію що для подолання зазначених недоліків нормативної основи адміністративно-правового регулювання правоохоронної діяльності слід вжити комплекс відповідних заходів, які потребують подальшого детального дослідження (впорядкування системи НПА, перегляд та оновлення НПА, впровадження правових норм, які врегульовують використання сучасних технологій, гармонізація з міжнародними стандартами, імплементація міжнародних НПА, створення правових механізмів, що забезпечують прозорість діяльності правоохоронних органів, оптимізація адміністративних процедур у правоохоронній діяльності, вдосконалення стандартів етичної поведінки та професіоналізму, впровадження механізмів ефективної координації діяльності правоохоронних органів, розвиток та вдосконалення систем інформаційного обміну та ін.).

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, нормативно-правова основа, правоохоронна діяльність, правоохоронні органи.

Tsurkan-Saifulina Yu.V., Ahatii Yu.D. Normative and legal basis of administrative and legal regulation of law enforcement activities

Summary

The article examines the regulatory and legal bases of the administrative and legal regulation of law enforcement activities. It is noted that the administrative and legal regulation of law enforcement activities is based on the mechanism of legal regulation - a system of legal means of regulating social relations and their compliance with legal norms, which includes norms and principles of law, acts of interpretation of law, law enforcement acts, legal relations, subjective rights and legal obligations of subjects of legal relations. It was determined that the normative basis of administrative and legal regulation consists of administrative and legal norms of objectification in a significant number of laws and sub-legal NPAs, which are classified according to the following criteria: depending on the regulatory and legal force, depending on the direction, depending on the activity of the law enforcement body which is regulated by the NPA, depending on the direction of law enforcement, international legal acts (conventions, pacts, declarations, memoranda, bilateral intergovernmental treaties and agreements). A number of shortcomings of the normative-legal basis of the administrative-legal regulation of law enforcement activities have been identified, which affect the efficiency and transparency of the work of law-enforcement bodies (fragmentation, ambiguous interpretation, outdated norms, lack of effective control mechanisms, excessive bureaucratization of procedures, non-compliance of certain administrative-legal norms with international standards and etc.). It is suggested that in order to overcome the mentioned shortcomings of the regulatory framework of the administrative and legal regulation of law enforcement activities, a set of appropriate measures should be taken, which require further detailed research (regulating the

system of the NPA, revising and updating the NPA, implementing legal norms that regulate the use of modern technologies, harmonization with international standards).

Key words: administrative and legal regulation, regulatory and legal basis, law enforcement activity, law enforcement agencies.

Список використаних джерел:

1. Тихонова Д.С. Поняття «правоохоронна діяльність» і функції правоохоронної діяльності. *Проблеми сучасної поліцейстики*. Харків., 2022. С. 224–225. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ccfd9e5-fd88-4b43-bc02-9ea8c21a8749/content> (дата звернення: 01.04.2024)
2. Правоохоронні органи. *Ligazakon*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TS001580> (дата звернення: 11.04.2024)
3. Резнік О.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 29 (68) № 2. 2018. С. 88–94. URL: http://www.juris.vernadskyyournals.in.ua/journals/2018/2_2018/19.pdf (дата звернення: 10.04.2024)
4. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.04.2024)
5. Про Національну поліцію: Закон України» 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
6. Про прокуратуру: Закон України 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
7. Кримінальний кодекс України. 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.04.2024)
8. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
9. Про додержання прав людини під час проведення оперативно-технічних заходів: Указ Президента України від 07.11.2005 р. № 1556/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556/2005#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України від 07.05.2015 р. № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2015-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.04.2024)
11. Про затвердження Інструкції про організацію виконання: Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України Наказ Служби безпеки України від 14.10.2008 р. № 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1323-08#Text> (дата звернення: 07.04.2024)
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 12.04.2024)
13. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> (дата звернення: 18.04.2024)
14. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
15. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 11.04.2024)

16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 09.04.2024)
17. Про затвердження Регламенту Офісу Генерального прокурора: Наказ Генерального прокурора від 22.02.2022 № 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#Text> (дата звернення: 15.04.2024)
18. Про анулювання повністю ліцензії на провадження охоронної діяльності Наказ від 17.01.2023 №13 URL: <https://mvs.gov.ua/normativno-pravovi-akti/nakaz-vid-17012023-13-pro-anulivannia-povnistiu-licenziyi-na-provadzennia-oxoronnoyi-diialnosti> (дата звернення: 21.04.2024)
19. Про затвердження форм планів захисту об'єктів критичної інфраструктури та рекомендації з розроблення планів захисту: Наказ СБУ від 19.01.2024 р. № 21. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D1%80%D0%B0/2024/15-02-2024/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%A1%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B8%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%2019.01.2024%20%E2%84%96%2021.pdf> (дата звернення: 18.04.2024)
20. Про Військову службу правопорядку у ЗСУ: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
21. Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 636 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12#Text> (дата звернення: 17.04.2024)
22. Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: Наказ МВС України 30.11.2018 р. № 971 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text> (дата звернення: 09.04.2024)
23. Про затвердження Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: Наказ МВС України від 30.11.2018 р. № 971 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text> (дата звернення: 15.04.2024)
24. Положення про патронатну службу Офісу Генерального прокурора із змінами, внесені згідно із наказом від 15.04.2024 №76 URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/polozhennya-pro-samostijni-strukturni-pidrozdili> (дата звернення: 09.04.2024)
25. Кримінальний-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 11.04.2024)